

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1938-39

DRAMA

16 LEV TOLSTOJ:
ŽIVI MRTVEC

Din 2:50

Priporoča se Vam

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani
za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče,
nesreč i. t. d. — na zgradbah, opremi, tvornicah, avto-
mobilih kot tudi na lastnem telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ul. 12

Telefon šte. 2176 in 2276

Ljudska posojilnica v Ljubljani

registr. zadr. z neom. jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 6, v lastni palači
obestuje hranilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive
obestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

Tovarna kranjskega
lanenega olja in firneža

HROVAT & Komp.
L J U B L J A N A

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1938/39

DRAMA

Štev. 16

LEV TOLSTOJ:

ŽIVI MRTVEC

PREMIERA 4. APRILA 1939

Emil Kralj, eden izmed najvidnejših karakternih igralcev in komikov v osebju slovenske drame, tvorec dolge galerije živih, slikovitih in prikupnih, pretresljivih in k smeihu vabečih odrskih likov, praznuje petindvajsetletnico svojega dela v gledališču. Malone dvajset let igra jubilant v drami Narodnega gledališča v Ljubljani, kjer je z veliko vztrajnostjo in umetniško voljo zrasel v igralca pomembne izraznosti in visokega okusa, na katerem sloni dovršen del ogromnega repertoarja, ki ga je Drama v tem času odigrala. Pregledujoč ob jubileju delo Emila Kralja, mu vodstvo zavoda izreka vso zahvalo in priznanje za njegov izredni trud in za njegovo umetniško tvornost in mu želi tudi za bodoče še veliko blagoslovljenega dela in uspehov, ki so bili, so in bodo tudi uspehi naše Drame.

UPRAVA NARODNEGA GLEDALIŠČA
in
RAVNATELJSTVO DRAME.

Ost:

Tolstoj: Živi mrtvec

Že tretjič gre ta čudovita drama velikega misleca preko našega odra. Vedno nekako po desetih letih. In ni čuda! Ta drama je sveta deželca ... Vse je vzeto sicer iz preteklega dobe, iz polpreteklega — a vse je ostalo tudi danes prav takšno, kot je gledal in videl, trpel in občutil Tolstoj. — Sveta deželca je ta drama, kajti v njej postanejo oni, ki so bili poslednji — prvi ... Tu doživimo spoznanje, da vsi oni, ki hočejo storiti dobro, ne smejo umreti samo na videz — krona smrti mora biti prava — smrt mora biti taka kot je smrti ukazano — neizprosna — ukaz!

*

Fjodor Prostasov, kandidat, morda suplent, vsekakor pa človek, ki zna sukati pero, mora preromati dolgo pot gorja, dokler spozna, da je samo zapreka, poleno, med ženo Lizo in prijateljem Kareninom. To zapreko je treba odstraniti. Ta pot je dolga, je pravi križev pot in obleka Fedje postaja od slike do slike bolj oguljena, lice velo — in bivši gospod, odet v sijaj in frak, spleza v območje zapitih tovarišev, bohemov in propalic ... In vendar! Ta zapita reva, ta siromak, o katerem bi nihče ne verjel, da utegne biti figura za dramo, tega dvigne Tolstoj in naredi iz propalice skoraj junaka, heroja. Da, tu velja stavek: »Volja je dobra, a meso je slabo ...« — Koliko resnic, koliko grozot je povedanih v teh enajstih slikah. Tu se pokaže Tolstoj poleg pesnika tudi — kar povejmo, kot anarhist! Zakon je zakon in paragraf je paragraf v službi zakona ... Trije pošteni ljudje samo zato ne morejo živeti v miru in srečno, ker poseže v to življenje oblast. Ta pravi, da navidezno mrtvi — ni mrtev, čeprav so srca izbruhnili vse, kar je bilo spomina vredno. O, dlakocep bi našel v tej drami marsikaj, kar bi se dalo povedati nevšečnega — ampak drama je s svojim osnovnim namenom napisana tako čudovito, da ji ni primere, kjer bi večerne zarje svetile tako lepo.

*

Emil Kralj

V tem modernem, ruskem pasijonu, v tem »INRI« je še nekaj svojevrstnega. Enajst slik prikazuje življenje in nehanje Fjodorja in njegove žene Lize, vsi odrski elementi igrajo, pisma, sluge, referati — oba junaka pa se srečata šele v deseti sliki prvič... vse ostalo opravi telepatija. Takrat šele, ko je Fedja izgubljen, si stojita drug nasproti drugemu — ne drug proti drugemu... To, kar je storil v tej drami Tolstoj proti zakonom dramaturgije je edinstveno — a storil je in zmagal. — To sme storiti genij! —

*

Kaj je še drugega v tej drami o ljubeznivem stališču Fjodorju Protasovu, malo lahkomišelnem, malo kratkovidnem človeku, ki je predan po zagonetnih ukazih lepoti, brezmejnosti — petju, ženski in topli besedi v prijetni družbi... Kaj ura, kaj skrb, kaj denar — vse to ni važno... važno je človek božji, da ti utegne pokloniti ura polnočna skrivnostna razodetja in prav vse tajne utegnejo biti spoznane v čaši konjaka, v objemu žene, v akordu kitare... Kdor spozna vse to, temu ni več pomoči — odmaknil se je od zakonov buržujskih in zakonske postelje...

*

Ko režiram »Živega mrtveca« mi raste zdaj pred dušo, skoraj točno 20 let po vrnitvi iz Rusije — spet vsa Rusija. Za me je to tih, prav oseben jubilej, ki se nikogar ne tiče — razen mene... In zvest hočem ostati pred vsem Tolstojem, njegovim namenom, potem pa šele Rusiji. Saj tako je poslanstvo umetnosti gledališča in s tem režiserja. — Ako bi imeli denarja, bi naredil tako sceno pri ciganih, da bi nam moskovski cigani zavidali.

*

Še nekaj, kar nas je pri skušnjah presenečalo in očaralo vedno iz nova: ta silna enostavnost, ta preprostost! Da, da, prava umetnost je preprosta, enostavna — tako je bilo vedno in bo ostalo vedno...

Bo! Bili so Fedje in Lize in Karenini, bili so in bodo... In vselej, kadar bo stopil tak Fedja pred Božji tren, vselej bo ukazal

dobrotni Bog: »Pustite naj stopi predme malopridni potepin in izgubljeni siromak Fedja. Naj mu bo v mojem Carstvu dana vsa ljubezen, po kateri je hrepenel doli v dolinah mojega grešnega stvarstva.« Tako bo! ... In tedaj bodo zvončkali kraguljčki trojke vse glasneje in na Jasni Poljani bo objel žarek solнца bivališče velikega Brezdomca.

F. Lipah:

Ob jubileju

Kako dolgo je že tega, kmalu dve leti, ko sem bil na Gorenjskem na letovišču, če hočem biti pravičen in tako imenovati zdravilišče Golnik! Izmed mnogih pisem, ki sem jih tja gor dobil, se mi je prav posebno vtisnila v spomin dopisnica Emila Kralja, ki mi jo je pisal iz bolnišnice. Niti vedel nisem, da je tudi on bolan. Toda njegova dopisnica ni govorila nič o bolezni, o žalostnem počivanju izven kulis, o neigranju, ki je najhujša bolezen za vsakega igralca. Bila je hudomušna kartica, vrstica bolj sarkastna od vrstice, vmes pa komaj slutena bol in želja po zdravju.

Bil je še ves Melhijor Menarosti, malo potrta in malo oroselih oči, ki bi rade zatajile poslednjo neubranost. Bil je še vedno sicer malo omagani Ivan Petrovič z odločno zavrnitvijo: »... Je še pre zgodaj...!«

Tisto dopisnico sem položil k drugim pismom, ki so mi jih tovariši pisali in videl sem, kako zelo smo povezani med seboj. Tega nisem hotel nikoli povedati, danes pa moram to zapisati zaradi nas samih in še bolj zaradi Vas, ki nas gledate: danes, ko obhajamo Kraljevo proslavo.

Emila Kralja hrani naše gledališče prav na sredi svojega srca.

Saj pa je naš slavljenec eden izmed najbolj vidnih članov naše dramske družine, eden izmed najbolj zaželenih igralcev, ki ga občinstvo vedno in povsod in zopet znova rado gleda. Gotovo je prevzel mnogo Putjatove dediščine, ki jo upravlja z vso prirojeno igralsko močjo: Kralj je naš odlični komedijant v najlepšem pomenu te raztegljive besede. Južnjaška poza, tržaški temperament,

slovensko tenkočutje in slovanska globina označujejo njegove odrske like. Povsod pa je vplival neposredno, to se pravi, povsod je prinesel na oder celega svojega junaka, ki je pred občinstvom takoj zaživel svoje pristno življenje. Blagor igralcu, ki to zmore!

Ne bomo ga še nadalje hvalili, saj ga vsi poznate in ga sami radi hvalite z veseljem.

*

Kot tovariša označuje Emila Kralja neusahljiv humor in vsi čestokrat obžalujemo, da ga ne more uveljaviti na odru v toliki meri kot ga sipa med nas. Kot človeka ga diči prikupna lastnost: vse zavrača in vse stori; vse odklanja in ti prvi pomaga. Povsod se mu vidi, da je imel že težke skušnje v življenju ter da je ves njegov humor rojen iz lastnih neprilik, o katerih pa nikoli ne govori in katerih tudi najmanj ne slutiš pri toliki vedrini njegove narave.

Ko je imel Branislav Nušić ob svoji šestdesetletnici v naši Operi predavanje, nam je Emil Kralj med pogovorom važno in resno omenil:

»Baje bo Nušić govoril v cirilici...!«

*

Na turneji po Jugoslaviji leta 1930. smo morali pred vsako predstavo čakati na občinstvo vsaj en četrt ure po napovedanem začetku.

Voditeljica naše potujoče družine, gospa Polonca Juvanova, je po navadi vselej vprašala inspicijenta, ki je pri luknjici v zastoru opazoval občinstvo:

»Koliko jih je že?«

Emil Kralj je po navadi vselej prestregel inspicijenta z odgovorom:

»Do sedaj imamo še mi večino.«

*

Na tej turneji je naš tovariš Milan Skrbinšek skoro v vsakem mestu in v vsakem kraju našel kakega znanca.

Bili smo že kar ljubosumni, ko je povsod, kamor smo komaj prišli, takoj kdo vprašal za Skrbinška: kaka znanka, kak študent ali kak igralec.

Ko smo prišli na Hvar, prihiti Emil Kralj k Skrbinšku in mu resno sporoči:

»Pravkar mi je prišel povedat nek mornar, da je priplaval v pristanišče velik morski volk in vprašal, če je Skrbinšek že prišel...«
Skrbinšek se je smejal, da je skoraj premagal naš krohot.

*

Ko sem bil še urednik »Gled. lista«, v katerem sem marsikatero potuhtal in napravil napako s tako lahkoto kakor bi pihnil, mi nekoč pomoli Emil Kralj čisto mirno in resno zadnjo številko pod nos.

Čital sem in šele čez nekaj časa odkril, kaj sem napisal:

»Prihodnja novost v Drami bo burka »Turške kumare«. V naslovnih vlogah gospoda Cesar in Kralj.«

*

Predlanskem okrog Božiča stoji Emil Kralj pred desko za skušnje in modruje:

»To je pa sijajno! Kar naenkrat tri 'dame':

Župančičeva »Veronika«, Golieva »Sneguljčica« in Strindbergova »Gospodična Julija«.

In za vse tri en sam Čehovljev »Snubač«.

*

Naša Drama je v marsičem podobna naši Domovini: vse je stalno nezadovoljno, vse vre in je vedno nemirno. V takem živahnem vrvežu mine igralcu sezona prej kot se zaveda. Toda ko se dvigne na premieri zastor, veje nevidna moč pisatelja in njegove besede nad odrom in nad občinstvom: vsi smo združeni v nemi vdanosti do onega, ki nas brati in veže in ki mu pravimo — umetnost.

Tudi v našem gledališču je režim in opozicija. Toda se tako zakrivata, da včasih komaj vemo, kdo je režim in kdo je opozicija.

Vemo samo to, da je Emil Kralj vedno opozicija.

*

Tudi pri nas je senat, skupščina, delo za narod in boj za diete. Imamo govore o ljubi slogi in narodnem izdajstvu, govore o državotvornih ljudeh in o puntarjih. Kakor v naši Domovini, se delita ta zadnja dva naslova tudi pri nas zdaj na enega, zdaj na drugega. Dolgo se nikjer ne držita in včasih res ne veš, s katerim si govoriš: misliš, da je »proti«, pa se kar pri priči pokaže, da je »za«. Včasih še dotičnež sam ne ve, kako bi vedeli mi!

Vemo samo to, da je Emil Kralj vedno puntar. Ni mu všeč pisatelj in igra, zabavlja na odrsko namestitev, opremo, luč, na pogreznico in vrvišče, tovariši mu ne hodijo prav, ne govore prav, režija mu ni všeč in nič mu ni všeč.

Še Emil Kralj mu ni všeč.

Samo eden se v parterju tiho muza:

To je režiser, ki dobro ve, da bo ta zabavljač na premieri igral kot pravi odrski lev. Režiser dobro ve, da Kralj vloge ne bo vrgel, to vedo tudi njegovi tovariši in ga puste zato zabavljati ter mu še složno pomagajo rentaćiti.

Vse to spada k porodnim bolečinam predstave. Saj predobro vemo, da gladke skušnje ne rode dobre predstave.

Na skušnjah jezca, nejasnost, razdvojenost, prepad; na premieri: ubranost, soigra, blaženo sozvočje z občinstvom, uspeh, pohvala...

Nobena umetnina se ne rodi v brezbriznem zadovoljstvu, v veslem brezdelju, gledališka predstava pa najmanj.

Pozdravljen nemir, nezadovoljnost, ki sta nam potrebna kot je potreben naravi pomladanski vihar!

*

Naš slavljenec je prišel v Ljubljano iz Trsta, odkoder smo dobili tudi oba Pregarca, Gaberščika, Terčiča in dr., pozneje je prišel za njimi tudi Modest Sancin, ki ga zdaj ni med nami in na katerega vedno čakamo, izza katerega ogla se bo prikazal.

Takrat je tržaški »Narodni Dom« pogorel in tisti, ki so v njem igrali, so pribežali k nam, v obeh pa jim je ostal odsvit njegovih prasketajočih ogorkov...

Emil Kralj je prinesel s seboj tržaško govornico, o kateri vemo zdaj bolj kot kdaj prej, da je lepa, kot so lepa vsa slovenska narečja, saj so naša . . . Zdaj, ko se razgledujemo po svetu in njegovih bur- nih dogodkih:

zdaj, ko vidimo, kako smo majhni.

*

Ravno te dni smo premišljevali, kako bi bilo, če bi ne imeli več naše Drame, če bi ne imeli več naše Domovine.

Spomnili smo se na bolesten krik Poljaka Adama Mickiewicza:

»Litva, domovina moja, ti si kakor zdravje, ko sem te izgubil, sem šele spoznal, kako sem te ljubil.

Znova smo se čutili povezane med seboj, vse smo si odpustili in se navdušili za novo delo.

Zasanjali smo, kako lepo bi bilo, če bi se tako zgodilo v vsej naši Domovini: da bi se vsi povezali v skupno močno rast, da bi razumeli besedo Bodočnosti . . .

*

Emil Kralj bo igral Fedjo Protasova v ruski drami »Živi mrtvec« zdaj, ko igra njeno naslovno vlogo vsa naša velika slovanska Do- movina . . .

Iz teh sanj me zadnjič zbudi na skušnji z vedro grožnje:

»Za svojo 25 letnico te bom ozmerjal pred vsem občinstvom.«

Odgovoril sem mu (igram namreč sodnika):

»Jaz pa te bom aretiral pred vsem občinstvom, za vse občinstvo in za naše gledališče in te na vekomaj zaklenil vanj, da nam ne uideš nikoli!«

*

Vemo, da se bližamo premieri. Skušenj je bilo dovolj, razdvo- jenosti dovolj. Kakor v naši Domovini.

Dovolj je bilo truda, ki smo ga prenašali z veseljem v zavesti, da sodelujemo pri spočetju velike stvari.

Morda bomo tudi o Domovini kmalu tako rekli kot bomo rekli pred slavnostno predstavo Emila Kralja:

»Zavesa dvigni se rojakom,
junak nastopi, delaj in govôri!«

(A. Medved, Kacijanar.)

Bliža se nam vélika predstava. Ne bo več živih mrtvecev med nami — med nami bodo sami ljudje vere, dela in moči!

Ost:

Ob Kraljevi petindvajsetletnici

Sovražnik sem jubilejev. Kajti današnji čas je degradiral zaslužne in vidne jubileje in se plehko zadovoljuje z leti, ki ne pomenijo ničesar. Tako je na sploh v našem meščanskem življenju — v umetniškem življenju se bo pa kmalu pričelo praznovati: jaz sem napisal toliko in toliko novel — jubilej, jaz sem napisal toliko in toliko romanov — jubilej, glede dramske literature pa obstoji celo nekaka nušičevska uredba, da po tolikih in tolikih napisanih aktih dobiš kar 20 odstotkov tantijem. Fino! Kaj!?

*

Kako vse drugače, kako blagorodno se sliši ako vemo, da praznuje svoj jubilej človek, ki se imenuje član Narodnega gledališča, to se pravi, da je pet in dvajset let ostal zvest poklicu, da ga vsa hudobija, bridkost in cinizem ni odvrnila od izbrane poti. — Poznám solidne talente, ljudi, ki so ljubili teater iz vsega srca, pa so mu pokazali fige... Zakaj? Zato, ker jim je teater pokazal — »Kaj boš ti revolucionar, bedak, starec, idijot — mi vsi smo mo-drejši... Pa to ni važno!

*

Važno je, da imamo Kralja! Imamo ga in smo lahko srečni. Kajti Kralj ima vse vrline velikega igralca — ena sama mu manjka — in ta ena, edina je najvažnejša... Kralj je sinko majhnega naroda. Ako bi danes mogle moje želje in čestitke obleči smoking ali frak, bi dejal: »dragi gospod Kralj, Vi ste sicer znamenita pojava, ampak Vi zaslužite, da bi imeli, kot Vaš kolega Jannigs vilo — Vi, recimo v Bohinju, ali če Vam je ljubše — doli pri Šent

Jerneju; Vi zaslužite Mercedes Benz 8 Hp. in pa wekendsko hišico pri Omišlu ali na Hvaru, kjer sem tudi jaz prijatelj domačinov.

Prejeli boste obilo brzojavk in pismenih čestitk... Jaz sem jih dal vezati v knjigo in leži sedaj na mizi v sprejemnici ter priča o moji slavi... Vi — boste storili isto — saj drugega Vam ne preostane...«

*

Tako nekako! Ampak, gospoda moja, Vi, ki sledite in gledate razvoj in delo človeka, vsaj Vi pomislite... Naš prijatelj Kralj praznuje svojo 25 letnico gledališkega dela... Ampak! Res je! Ta jubilej mu priznamo... Ampak še bolj in še od bolj toplega srca mu priznamo, da praznuje istočasno dvajset let dela v tem našem Narodnem gledališču — v ljubljanski Drami.

Kdo je bil Kralj, ko je prišel s pogorišč tržaškega Narodnega doma v Ljubljano?... Nihče! Stari prijatelj in vzgojitelj — Skrbinišek mi je govoril o talentiranemu fantu... Joj, koliko talentov je v Sloveniji... In kakšnih! Nekdo se nekje le zgane in misli, da se mora kultura Slovencev preokreniti... Kralj ni bil od tiste snovi. Bil je zaresen mož in zaresen talent! Ko je potrgal prve podplate na oderskih deskah, ki so močno majave in škripajoče — je že razodel svoj pravi obraz in ta obraz je od leta do leta, od sezone do sezone dobival vedno bolj markantne črte. — Danes po petindvajsetih letih je trdo izklesan — Kralj je danes popolnoma dozorel umetnik po božji volji...

*

Biografijo o igralcih, direktorjih in upravnikih Narodnega gledališča bomo pisali tedaj, ko bomo v tako zvanem »pokoju«. Pisali jih bomo neizprosno in marsikakšna veličina bo izmaličena v novi, še nikoli videni razsvetljavi... Zagotavljam, da bo stal tam sredi izbrancev... Kajti Kralj je bil petindvajset let samo igralec — iskatelj, med blažene bo prišel zato prav gotovo... Kralj ni bil zapisan nikoli v vseh petindvajsetih letih v bratovščino gledaliških lenuhov, konfidentov in podobnih — bil je vselej jasen tvorec

dodeljenih mu ulog... Imel je nesrečo, eno samo majhno nesrečo je imel, radi katere se mi lahko veselimo, to je, da se je rodil kot skromen sinko skromnega naroda. Da je bil rojen v Augsburgu ali Frankfurtu, bi današnji Kralj ne praznoval petindvajsetletnice — zakaj — to vemo mi vsi...! —

*

Spoštovani gospod kolega! Od vsega srca Vam pišem te besede, kajti v vseh letih med naju ni padla senčica nevšččnosti — če pa je padla, sva jo prebrodila igrave z obojestranskim razumevanjem in odpuščanjem.

Zato mi je prav posebno ljubo, da se morem spominjati skupnega dela — kajti več skupnega dela, kot ste ga imeli z menoj doslej — ga ne boste imeli nikoli več z nikomer... Tu so meje že dosežene... In prav zato! — Gospod Bog mi žal ni dal onih dobrin, da bi se izkazal ob Vašem jubileju z darilom — dal mi je samo dober spomin in tega Vam poklanjam...

*

Prvi pogledi na Kralja, ko je prišel v Ljubljano: Osip — navihani sluga v »Revizorju«... Potem vloha Laerta v »Hamletu«. Saj Laert ne predstavlja nič posebnega — ampak kite in strasti mora imeti v sebi. Še danes ju vidim, dečka Kralja in Rogoza, ki sta hodila pred premiero »Hamleta« vsak dan ob dveh popoldne v teater na vaje »za dvoboj«... Kolikokrat smo ga ponovili? Stokrat? Dvestokrat? Kdo ve? Takrat ure nismo poznali! —

Nestroy, naš kolega pride na oder. Kakšne skrbi in brige je imel ranjki M. Pugelj, da bi našel pravo besedo za »ja dös is klassisch«... Sto variant — pa se pojavi potem ena in edina — »to je prima«... Kralj je postavil v tem komadu, ki se imenuje »Danes bomo tiči«, tiča, ki ga ne pozabiš nikoli... Tudi sicer je bil Nestroy njegova domena in bolj navihanega kovača Smole v »Utopljenicah« ne bomo srečali iz lepa! To so figurine, liki, ki tvorijo tradicijo gledališča...

Da, res je! V Cankarjevih dramah je odigral Kralj najrazličnejše vloge in si celo zlomil pri neki predstavi »Pohujšanja« nogo. A za Cankarja je imel Kralj le vse preveč razkačenega gledališkega človeka v sebi. Zato je bil Kralju Jerman v »Hlapcih« najbližji. Jasno. Spomnimo se Bonaventure v »Veroniki«; pravdača v »Veroniki« in enega izmed židov v »Hermanu«. Skratka — Kralj je ostro zvezan z usodo Celjskih grofov — a najbližji mu je bil žid - zarotnik v »Hermanu«, ko je naš prijatelj Novačan, kar skakljal po parterju in dejal: da, to je moj zarotnik, to je oni, ki sem ga videl in napisal... Nekaj podobnega je dejal Novačan o priliki premiere »Veleje« v Trstu, ki je bila poslednja slovenska predstava — in pri tej je sodeloval Kralj kot režiser in igralec...

Ako bi se Kralj fotografiral v vsaki vlogi, ki jo je odigral v dvajsetih letih, bi bil to zanimiv in močno debel folijant. V marsikakem Shakespearju, Goetheju, Schillerju, pa tudi Benaventu, Pirandellu, Lenormandu je nastopil — in liki so danes živi pred menoj...

Tisti, ki je iz svojega duha, iz svojih možganov stvoril toliko umetnin, je vreden, da se ga spomnimo... Saj drugega ne moremo na žalost storiti — samo spomnimo se ga lahko... Kajti preko siromašnosti ne moremo...

*

Gospod Kralj! Lépo je življenje pri teatru — ostanek onih svobodnjaških časov je, ki so bili pošastni in bajni, slavni in bedni — saj taki so tudi ostali. — Ampak istočasno je to življenje grozno, ker izgineva z rojstvom že v smrt. Kdor je vse to spoznal in vendar še veruje in žrtvuje samega sebe in svoje misli, želje in hotenje za tak »hazard« — je heroj in vreden je spoštovanja. — Poznam Vas — želje in hotenje boste imeli vedno — želim Vam ob petindvajsetletnici samo eno — držite se krepko in ne klonite z duhom niti ob onih dneh, ki pridejo nad teater kakor huda ura.

Seznam vlog, ki jih je odigral Emil Kralj tekom let v naši Drami

SEZONA 1920-21:

Pisatelj:	Igra:	Vloga:
<i>Cankar:</i>	Lepa Vida	Dolar
<i>Cankar:</i>	Pohujšanje v dol. Šentflorjanski	Peter
<i>Shakespeare:</i>	Sen kresne noči	Lisander
<i>Dickens:</i>	Cvrček za pečjo	Kaleb
<i>Strindberg:</i>	Smrtni ples, II. del	Poročnik
<i>Kraigher:</i>	Školjka	Maks
<i>Sardou:</i>	Madame Sans Gêne	Fouché
<i>Jerome:</i>	Miss Hobbs	Jessop
<i>Tučič:</i>	Golgota	Prior
<i>Bracco:</i>	Don Pietro Caruso	Pietro
<i>Galsworthy:</i>	Borba	Harness
<i>Shaw:</i>	Androklus in lev	Spintho
<i>Hauptmann:</i>	Elga	Griška
<i>Strindberg:</i>	Gospodična Julija	Jean

SEZONA 1921-22:

<i>Kosor:</i>	Požar strasti	Mišković
<i>Shakespeare:</i>	Komedija zmešnjav	Antifolus Efežan
<i>Jirasek:</i>	Oče	Krivda
<i>Gogolj:</i>	Revizor	Osip
<i>Kvapil:</i>	Princesa Pampeliška	Prijatelj
<i>Golia:</i>	Peterčkove poslednje sanje	Vojščak
<i>Shakespeare:</i>	Hamlet	Laertes
<i>Schönherr:</i>	Vražja ženska	Mož
<i>Molière:</i>	Žlahtni meščan	Mufti
<i>Schiller:</i>	Marija Stuart	Burleigh
<i>Tavčar:</i>	Otok in struga	Konstantin
<i>Suhovo-</i> <i>Kobilin:</i>	Svatba Krečinskega	Krečinski

Pisatelj:

Igra:

Vloga:

SEZONA 1922-23:

<i>Molnar:</i>	Liliom	Detektiv
<i>Cankar:</i>	Hlapci	Jermain
<i>Cankar:</i>	Romantične duše	Alkvist
<i>Tolstoj:</i>	Živi mrtvec	Ivan Petrovič
<i>Cankar:</i>	Kralj na Betajnovi	Krniec
<i>Shaw:</i>	Čudež sv. Antona	Sv. Anton
<i>Büchner:</i>	Vojiček	Norec
<i>Medved:</i>	Za pravdo in srce	Lokvanc
<i>Shakespeare:</i>	Othello	Cassio
<i>Shakespeare:</i>	Kar hočete	Sebastian

SEZONA 1923-24:

<i>Pregel:</i>	Azazelj	Žid
<i>Hebbel:</i>	Judit	Poveljnik
<i>Shaw:</i>	Golobček	Pijanec

SEZONA 1924-25:

<i>Rostand:</i>	Cyrano de Bergerac	Le Bret
<i>Meško:</i>	Pri Hrastovih	Malec
<i>Bracco:</i>	Zora, dan in noč	Mario
<i>Nušić:</i>	Sumljiva oseba	Viča
<i>Župančič:</i>	Veronika Deseniška	Pravdač
<i>Nestroy:</i>	Danes bomo tiči	Melhior
<i>Remec:</i>	Magda	Peter
<i>Rolland:</i>	Izgubljene duše	Larnaudy
<i>Dr. I. Lah:</i>	Pepeluh	Očetov duh
<i>Aristophanes:</i>	Lizistrata	Sosias
<i>Nušić:</i>	Narodni poslanec	Sekulić

SEZONA 1925-26:

<i>Golar:</i>	Vdova Rošlinka	Balantač
<i>Langer:</i>	Periferija	Sodnik
<i>Shakespeare:</i>	Zimska pravljica	Sodnik
<i>Milčinski:</i>	Krpan mlajši	Minister

Pisatelj: Igra: Vloga:

SEZONA 1925-26:

<i>Scheinpflug:</i>	Druga mladost	Profesor
<i>Shaw:</i>	Obrt gospe Warrenove	Praed
<i>Finžgar:</i>	Naša kri	Matijevc
<i>Jurčič:</i>	Deseti brat	Kmet
<i>Andrejev:</i>	Misel	Kraft

SEZONA 1926-27:

<i>Schiller:</i>	Kovarstvo in ljubezen	Miller
<i>Hasenclever:</i>	Gobseck	Baron
<i>Barry:</i>	Ti in jaz	Slikar

SEZONA 1927-28:

<i>Shakespeare:</i>	Mnogo hrupa za nič	Leonato
<i>Cankar:</i>	Hlapec Jernej	Gostačev
<i>Grillparzer:</i>	Medeja	Aigeus
<i>Hasenclever:</i>	Boljši gospod	Knjigovodja Rasper
<i>Ibsen:</i>	Divja raca	Ekdal (stari)
<i>Coward:</i>	Weekend (Nedeljski oddih)	Bliss
<i>Cerkvenik:</i>	Roka pravice	Možina
<i>Wilde:</i>	Idealni soprog	Nanjac

SEZONA 1928-29:

<i>Novačan:</i>	Herman Celjski	Aron
<i>Shakespeare:</i>	Romeo in Julija	Capulet
<i>Segur:</i>	Modri osliček Miško	Ropar Lipe
<i>Cankar:</i>	Lepa Vida	Dolarar
<i>Shakespeare:</i>	Ukročena trmoglavka	Knez
<i>Golia:</i>	Betlehemska legenda	Pastir Etan
<i>Ben Jonson:</i>	Volpone	Corvinio
<i>Büchner:</i>	Dantonova smrt	Legendre
—	Theodor et Comp.	Clodomir
<i>Ould:</i>	Piskač se smeje	Brendle

Pisatelj:	Igra:	Vloga:
	SEZONA 1928-29:	
<i>Cankar:</i>	Pohujšanje v dol. Šentflorjanski	Peter
<i>Čapek:</i>	Stvar Makropulos	Hauk-Schenkendorf

	SEZONA 1929-30:	
<i>Hašek:</i>	Dobri vojak Švejk	Lukaš
<i>Maeterlinck:</i>	Stilmondski župan	Vrtnar
<i>Goethe:</i>	Faust	Valentin
<i>Ibsen:</i>	Strahovi	Engstrand
<i>Strindberg:</i>	Nevesta s krono	Mats
<i>Schiller:</i>	Don Carlos	Markiz Posa
<i>Farrère:</i>	Bitka	Slikar
<i>Maestro:</i>	Za ljubezen so zdravila	Megla
<i>Shakespeare:</i>	Vihar	Kralj
<i>Begović:</i>	Pustolovec pred vrati	Mož
<i>Pagnol:</i>	Velika abeceda uspeha	Tamize

	SEZONA 1930-31:	
<i>Shakespeare:</i>	Sen kresne noči	Trlica
<i>Vautel:</i>	Naš gospod župnik	Kardinal
<i>Šnuderl:</i>	Pravljica o rajski ptici	France
<i>Andrejev:</i>	Mladoletje	von Ranken
<i>Schiller:</i>	Razbojniki	Spiegelberg
<i>Burggraf:</i>	Janezek — Nosanček	Kralj
<i>Maugham:</i>	Sveti plamen	Mož
<i>Lipah:</i>	Glavni dobitek	Kocjančič
<i>Finžgar:</i>	Divji lovec	Kovač
<i>Tolstoj:</i>	Serija A-000001	Višalov

	SEZONA 1931-32:	
<i>Grum:</i>	Dogodek v mestu Gogi	Slikar
<i>Nestroy:</i>	Pritličje in prvo nadstropje	Smolè
<i>Golar:</i>	Dve nevesti	Andrejka

Pisatelj:	Igra:	Vloga:
SEZONA 1931-32:		
<i>Kadelburg:</i>	Pri belem konjičku	Kovač
<i>Raimund:</i>	Zapravljujec	Valentin
<i>Frank:</i>	Vzrok	Morilec
<i>Shaw:</i>	Zdravnik na razpotju	Dubedat
<i>Milošević:</i>	jubilej	Učitelj Matič
<i>Rostand:</i>	Vest	Duhovnik

SEZONA 1932-33:		
<i>Hoffmansthal:</i>	Slehernik	Smrt
<i>Shakespeare:</i>	Sen kresne noči	Krojač
<i>Kreft:</i>	Celjski grofje	Friderik
<i>Dostojevski:</i>	Zločin in kazen	Kazkolnikov
<i>Bartol:</i>	Lopez	Hasdrubal
<i>Pagnol:</i>	Marij	Oče Cezar
<i>Zuckmayer:</i>	Veseli vinograd	Kunc

SEZONA 1933-34:		
<i>Vombergar:</i>	Voda	Tinče
<i>Nestroy:</i>	Utopljenca	Jaka Smola
<i>Katajev:</i>	Milijon težav	Pijanec Anasov
<i>Yeats:</i>	Gospa Cathleena	Trgovce
<i>Nušić:</i>	Gospa ministrica	Pera
<i>Gregorin- Tominec:</i>	INRI	Nikodem
<i>Langer:</i>	Izpreobrnitev Ferdiša Pištore	Stari Pištora
<i>Strindberg:</i>	Sonata strahov	Stotnik
<i>Shaw:</i>	Sveta Ivana	Kardinal
<i>Feldmann:</i>	Zajec	Narednik
<i>Molière:</i>	Tartuffe	Tartuffe
<i>Forster:</i>	Robinson ne sme umreti	Kralj
<i>Golia:</i>	Kulturna prireditelj v Črni mlaki	Učitelj
<i>Golia:</i>	Peterčkove poslednje sanje	Vojščak
<i>Dickens:</i>	Cvrček za pečjo	Kaleb

Pisatelj: Igra: Vloga:

SEZONA 1933-34:

<i>Sheriff:</i>	Konec poti	Osborne
<i>Dostojevski:</i>	Bratje Karamazovi	Smerdjakov
<i>Krleža:</i>	Gospoda Glembajevi	Leone
<i>Ortner:</i>	Mojster Anton Hitt	Hitt:

SEZONA 1934-35:

<i>Raort:</i>	Waterloo	Režiser
<i>Niccodemi:</i> (režija)	Postržek	Tito
<i>Šorli:</i>	Blodnji ognji	Sin

SEZONA 1935-36:

<i>Arx:</i>	Izdaja pri Novari	Stotnik
<i>Dregely:</i>	Frak	Minister
<i>Golia:</i>	Bratomor na Metavi	Brat
<i>Vesnić:</i>	Gospodski dom	Sin
<i>Lichtenberg:</i>	Mladi gospod šef	Knjigovodja

SEZONA 1936-37:

<i>Labiche:</i>	Florentinski slamnik	Oče
<i>Lavery:</i>	Prva legija	Ahern
<i>Hamik:</i>	Vesela božja pot	Starin
<i>Zerkaulen:</i>	Korajža velja	Pek

SEZONA 1937-38:

<i>Shakespeare:</i>	Julij Cezar	Oktavijan
<i>Subovo-</i> <i>Kobilin:</i>	Tarelkinova smrt	Tarelkin
<i>Schurek:</i>	Pesem s ceste	Miško
<i>Hemar:</i>	Firma	Mladi šef
<i>Golia:</i>	Princeska in pastirček	Šiba
<i>Čapek:</i>	Bela bolezen	Krüg

Pisatelj: Igra: Vloga:

SEZONA 1937-38:

<i>Nušić:</i>	Pokojnik	Marić
<i>Synek:</i>	Nočna služba	Glavni urednik
<i>Werner:</i>	Na ledeni plošči	prof. Lunek

SEZONA 1938-39:

<i>Tolstoj:</i>	Car Fjodor	Car Fjodor
<i>Molière:</i>	Izsiljena ženitev	Filozof
<i>Benedetti:</i>	30 sekund ljubezni	Guarandi
<i>Golia:</i>	Dobrudža 1916	Car
<i>Piskoř:</i>	Upniki, na plan!	Čazbec
<i>Pirandello:</i>	Kaj je resnica?	Prefekt
<i>Tolstoj:</i>	Živi mrtvec	Edja

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

*Ali ste že pokusili bonbone,
čokolado in kekse od trvdke*

Bon-Bon

Če še niste, oglasite se na

Miklošičevi c. 30. Tel. 44-42
in ostali boste naš stalni odjemalec.

The Rex Co.

Ljubljana

Gradišče št. 10

Telefon št. 22-68

NAUMANN **Erika**

Živi mrtvec

DRAMA V VI. DEJANJIH (II SLIKAH). — SPLOŠNO TOSTOJ. — PREVEDEL DR. VL. BORŠTNIK.

REŽISER: PROF. O. ŠEST.

I. DEJANJE

I. slika. Stanovanje Protasova.

Ana Pavlovna	Marija Vera
Pestunja	Gabrijelčičeva
Saša	Ančka Levarjeva
Sobarica	Vida Juvanova
Karenin	Jerman
Liza	Saričeva

II. slika. Pri cigarih.

Afremov	Plut
Fedja	Kralj
Častnik	Sever
Glasbenik	Vertin
Ciganka Tanjuša	Polajnarjeva
Maša	Mira Danilova
Cigan	Cesar
Karenin	Jerman

II. DEJANJE

III. slika. Stanovanje Protasova.

Karenin	Jerman
Saša	Ančka Levarjeva
Ana Pavlovna	Marija Vera
Liza	Saričeva
Zdravnik	Presetnik

IV. slika. Kabinet Afremova.

Korotkov	Potokar
Stahov	Gale
Budkijevič	Sever
Afremov	Plut

Fedja	Kralj
Sluga	Presetnik
Saša	Ančka Levarjeva

O R

ANJE.

V. slika. Buduar Ane.

Ana Dimitrijevna	Nablocka
Knez Abrezkov	Skrbinšek
Karenin	Jerman
Sluga	Murgelj
Liza	Saričeva

VI. slika. Ana v sobi.

Fedja	Kralj
Maša	Mira Danilova
Stari cigan	Cesar
Stara ciganka	Rakarjeva
Knez Abrezkov	Skrbinšek

VII. slika. Kabinet v gostilni.

Fedja	Kralj
Ivan Petrovič	Levar
Natakar	Vertin
Maša	Mira Danilova

VIII. slika. Kabinet pri Lizi.

Karenin	Jerman
Liza	Saričeva
Sluga	Tiran
Kareninov tajnik	Gale

O D M O R

V. DEJANJE.

IX. slika. Krčma.

Pjetuškov	Jan
Fedja	Kralj
Artemjev	Potokar
Natakar	Murgelj

VI. DEJANJE.

X. slika. Soba preiskovalnega sodnika.

Preiskovalni sodnik	Lipah
Zapisnikar	Presetnik
Liza	Saričeva
Karenin	Jerman
Fedja	Kralj

XI. slika. Hodnik v poslopju okrožnega sodišča.

Zapisnikar	Presetnik
Ivan Petrovič	Levar
Mladi odvetnik	Gale
Knez Abrezkov	Skrbinšek
Pjetuškov	Jan
Dama	Boltarjeva
Častnik	Sever
Liza	Saričeva
Karenin	Jerman
Fedja	Kralj
Odvetnik Petrušin	Bratina
Doktor	Vertin

Godi se v Moskvi in v majhnem ruskem provincijalnem mestu.

— Po četrti in osmi sliki daljši odmor.

*Z najlepšimi modeli
in najboljšim delom*

se priporoča

DAMSKA KONFEKCIJA

A. PAULIN

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica št. 1

**Knjigarna
Kleinmayr & Bamberg**

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča
svojo bogato zalogo strokovnih in
zabavnih knjig v vseh jezikih

*

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16